

Kraków, 18 września 2017 r.

dr Monika Augustyniak

adiunkt w Katedrze Prawa i Postępowania Administracyjnego oraz Nauk o Administracji

Wydział Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie

ul. Gustawa Herlinga Grudzińskiego 1

30-705 Kraków

AUTOREFERAT

przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych sporządzony dla celów postępowania habilitacyjnego

I. Imię i nazwisko: Monika Augustyniak

II. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe

W wyniku przeprowadzonego postępowania konkursowego otrzymałam stypendium rządu francuskiego na trzyletni pobyt w Europejskim Liceum im. Charles'a de Gaulle'a w Dijon we Francji, gdzie zdałam maturę francuską (profil: filozoficzno-literacki) z wyróżnieniem.

Dyplom magistra prawa uzyskałam w dniu 11 kwietnia 2002 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, broniąc pracę magisterską w Katedrze Postępowania Cywilnego, zatytułowaną „*Strony w postępowaniu cywilnym*” pod kierunkiem Prof. zw. dra hab. Kazimierza Korzana.

Stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa uzyskałam w dniu 27 października 2009 r. na mocy uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, na podstawie obrony pracy zatytułowanej: „*Jednostki pomocnicze gminy*” z wyróżnieniem. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. zw. dr hab. Bogdan Dolnicki. Recenzentami w przewodzie doktorskim byli: prof. nadzw. dr hab. Andrzej Matan oraz prof. nadzw. dr hab. Paweł Chmielnicki.

Za rozprawę doktorską pt. „*Jednostki pomocnicze gminy*” otrzymałam II nagrodę w VII edycji Konkursu miesięcznika „*Samorząd Terytorialny*” (red. M. Kulesza) na najlepsze rozprawy doktorskie oraz prace magisterskie i licencjackie dotyczące samorządu terytorialnego i zagadnień decentralizacji obronione w 2009 r. w kategorii rozpraw doktorskich. Praca ta została następnie opublikowana przez Wydawnictwo Wolters Kluwer w roku 2010 (M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze gminy*, Wolters Kluwer, Warszawa 2010, ss. 316, ISBN 978-83-264-0601-0). Poglądy wyrażone w przedmiotowej pracy były często powoływane przez orzecznictwo sądów administracyjnych (np. wyrok NSA w Warszawie z dnia 4 lutego 2014 r., II OSK 2910/13, wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 9 lipca 2013 r. III SA/Wr 425/13, wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 lipca 2014 r., II SA/Wa 1447/13).

Od roku 2010 do chwili obecnej prowadzę działalność naukową i dydaktyczną w obszarze prawa administracyjnego na stanowisku adiunkta w Katedrze Prawa i Postępowania Administracyjnego oraz Nauk o Administracji na Wydziale Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie.

Funkcję Prodziekana Wydziału Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych KA pełnię od 2013 r. Ponadto jestem członkiem Rady Programowej dla studiów III stopnia prowadzonych na Wydziale Prawa Administracji i Stosunków Międzynarodowych KA oraz członkiem Rady Programowej ds. Studiów Podyplomowych prowadzonych na Krakowskiej Akademii (od roku 2014).

III. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach badawczych.

Od roku 2010 jestem zatrudniona jako adiunkt w Katedrze Prawa i Postępowania Administracyjnego oraz Nauk o Administracji na Wydziale Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie, gdzie prowadzę wykłady, ćwiczenia i seminaria dyplomowe z zakresu prawa administracyjnego.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych prowadziłam następujące wykłady: Prawo administracyjne, Postępowanie administracyjne i egzekucyjne, Organizacja ochrony bezpieczeństwa, Fundusze strukturalne i system finansowania projektów UE, Organizacja administracji organów wymiaru sprawiedliwości, Legislacja administracyjna, Zasady tworzenia prawa, Akty prawa miejscowego. Prowadziłam również ćwiczenia z następujących przedmiotów: Ustrój samorządu terytorialnego, Prawo administracyjne, Postępowanie administracyjne i sądowniczo-administracyjne.

Obecnie prowadzę wykłady z prawa administracyjnego (kierunek prawo – studia stacjonarne i niestacjonarne), Ochrona informacji niejawnych i danych osobowych (kierunek administracja),

ćwiczenia z przedmiotu prawo administracyjne i postępowanie administracyjne oraz seminaria dyplomowe na kierunku Prawo i Administracja (studia niestacjonarne).

W ramach współpracy dydaktycznej, w latach 2011-2012 współpracowałam z Wyższą Szkołą Handlową w Radomiu, gdzie prowadziłam wykłady z przedmiotu „Ustrój samorządu terytorialnego” (kierunek administracja).

W roku akademickim 2011/2012 prowadziłam zajęcia z Prawa administracyjnego i Prawa finansów publicznych oraz Seminarium dyplomowe na studiach podyplomowych Administracja biurowa realizowanych w ramach projektu „Z Gospodarki do Edukacji II” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.3. „Poprawa jakości kształcenia”, Poddziałanie 3.3.2 „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

W roku akademickim 2016/2017 prowadziłam zajęcia z przedmiotu „Administracja publiczna” na studiach podyplomowych Krakowskiej Akademii im. A. F. Modrzewskiego w Krakowie, specjalność Audyt wewnętrzny.

Ponadto na studiach podyplomowych organizowanych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (od 2009 do 2011 r.) prowadziłam wykłady z zakresu prawa samorządu terytorialnego (organizacji i funkcjonowania jednostek pomocniczych gminy).

Od roku 2010 prowadzę szkolenia w Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej w Małopolskim Instytucie Samorządu Terytorialnego i Administracji z zakresu prawa administracyjnego i postępowania administracyjnego oraz w innych podmiotach organizujących szkolenia dla pracowników administracji oraz radnych jednostek samorządu terytorialnego.

Szczegółowe informacje w tym zakresie zostały ujęte w załączniku **Nr 5**.

IV. Najważniejsze osiągnięcia po uzyskaniu stopnia doktora

1. Wskazanie rozprawy habilitacyjnej:

Jako najważniejsze osiągnięcie naukowe uzyskane po otrzymaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych, stanowiące znaczny wkład w rozwój nauki prawa i tym samym spełniające kryteria określone w art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, pozwalam sobie wskazać monografię pt. *„Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym w Polsce i we Francji. Studium administracyjnoprawne na tle porównawczym”*, opublikowaną w całości: Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2017 r, wyd. I, ss. 524, ISBN: 978-83-8107-598-5.

Recenzentem wydawniczym monografii był Prof. zw. dr hab. Bogdan Dolnicki.

2. Opis treści rozprawy habilitacyjnej, w tym przedstawienie celu naukowego pracy, zastosowanej metodologii badań naukowych, systematyka pracy oraz zaprezentowanie rekapitulacji rozważań poczynionych w pracy habilitacyjnej wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

a) Cel badawczy pracy

Mechanizmy demokracji partycypacyjnej są niezbędne w procesie administrowania sprawami publicznymi w samorządzie terytorialnym. Sformalizowane uczestnictwo mieszkańców we wspólnocie samorządowej ma na celu nie tylko uzyskanie legitymizacji działań władzy publicznej, ale przede wszystkim zwiększenie dialogu społecznego, celem podejmowania wyważonych decyzji i rozstrzygnięć przez wtórny podmiot władzy. Sterowanie procesami społecznymi ma zapewnić organom władzy możliwość podejmowania działań szeroko konsultowanych przez mieszkańców wspólnot samorządowych lub będących rezultatem ich inicjatywy. Udział społeczeństwa w sprawowaniu władzy publicznej jest gwarantowany przez demokratyczne państwo prawa. *De lege lata* konieczne wydaje się stworzenie odpowiednich formalnoprawnych ram w tych obszarach, w których aktywność obywatelska w polskim i we francuskim samorządzie terytorialnym mogłaby odpowiedzieć na potrzeby mieszkańców tych wspólnot samorządowych. Pozwoli to na lepsze wykorzystanie zaangażowania obywateli w sprawy publiczne, stając się pewnego rodzaju odpowiedzią w zakresie poszukiwania normatywnego wzorca partycypacji społecznej w obu tych porządkach prawnych.

Refleksja poczyniona w monografii nad poszczególnymi formami partycypacji społecznej, w ujęciu demokracji pośredniej (klasycznych form) oraz bezpośredniej, powinna pozwolić na udzielnie odpowiedzi na pytanie o kształt modelu partycypacyjnego, atrakcyjnego dla mieszkańców wspólnoty samorządowej i decydentów. Tworzenie regulacji prawnych w zakresie form udziału mieszkańców w sprawach wspólnoty (lokalnej, ponadlokalnej i regionalnej) nie może obyć się bez budowania „wzajemnych relacji opartych na zaufaniu i zrozumieniu własnych potrzeb i oczekiwań”¹.

W niniejszej pracy prowadziłam rozważania dotyczące zagadnień prawnych determinantów funkcjonowania form partycypacji społecznych w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce i we Francji stanowiących element realizacji zasad subsydiarności i decentralizacji we współczesnym państwie demokratycznym. W rozprawie podjęłam próbę ustalenia pozycji prawnej uczestników partycypacji społecznej w zakresie spraw objętych „współdecydowaniem” i „konsultacją” we wspólnocie samorządowej oraz artikulacji i realizacji interesów mieszkańców w wykonywaniu demokracji bezpośredniej w świetle aktualnych przepisów prawnych, dorobku doktryny i orzecznictwa. Republika Francuska została przeze mnie wybrana do dokonania analizy porównawczoprawnej ze względu na oryginalność francuskich regulacji prawnych w zakresie badanej problematyki (np. administracja konsultacyjna i dobre praktyki) oraz tradycje demokratyczne.

Celem pracy było ujednoczenie i zaproponowanie normatywnych rozwiązań dotyczących funkcjonowania udziału mieszkańców w sprawowaniu władzy na poziomie lokalnym, co może przyczynić się do dyskusji w przedmiocie ich roli i znaczenia w społeczeństwie demokratycznym. Praca obejmuje propozycję modyfikacji kształtu normatywnego instytucji demokracji partycypacyjnej we wspólnocie samorządowej w oparciu o poczynione wnioski w ujęciu porównawczoprawnym. Przedmiotem dokładnej analizy były również kwestie wywołujące kontrowersje wśród przedstawicieli nauki prawa administracyjnego, a także aktualne przepisy prawne w samorządzie terytorialnym w Polsce i we Francji.

Celem szczegółowym opracowania była próba odpowiedzi m.in. na następujące pytania:

- na czym polega partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym w Polsce i we Francji; jakie są podstawy prawne uczestnictwa mieszkańców w zarządzaniu wspólnotą samorządową i jak kształtuje się zakres podmiotowy i przedmiotowy udziału mieszkańców w sprawowaniu

¹ Zob. P. Romaniuk, *Istota partycypacji obywatelskiej w samorządzie terytorialnym elementem zarządzania i budowy zaufania do instytucji publicznych* [w:] *Sprawiedliwość i zaufanie do władz publicznych w prawie administracyjnym*, red. M. Stahl, M. Kasiński, K. Właźlak, Warszawa 2015, s. 353.

władzy we wspólnocie lokalnej w świetle aktualnych przepisów prawnych, dorobku doktryny i orzecznictwa w obu porządkach prawnych;

- jakie są płaszczyzny partycypacji społecznej w obu porządkach prawnych – od prawa do informacji do demokracji uczestniczącej, poprzez konsultowanie, uzgadnianie, opiniowanie, po współdecydowanie lub rozstrzyganie; jaki jest w związku z tym zakres spraw przydany dla każdego mechanizmu partycypacyjnego;
- jaki jest zakres podmiotowy i przedmiotowy kontroli i nadzoru nad formami partycypacji społecznej w obu porządkach prawnych i jak przedstawia się możliwość skorzystania z prawa do sądu przez uczestników partycypacji społecznej w poszczególnych jej rodzajach.

Przygotowanie właściwych struktur administracji publicznej (w tym odpowiednich mechanizmów partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym) oraz aktywność samych mieszkańców wspólnot (lub ich organizacji) wymaga przyjęcia odpowiedniej formuły dialogu społecznego, zmierzającej w kierunku ustalenia wspólnych priorytetów i metod ich osiągnięcia. Dlatego też celem pracy stało się porównanie instrumentów partycypacji społecznej w polskim i we francuskim porządku prawnym, ograniczone zakresem przedmiotowym do regulacji ustrojowoprawnych, w szczególności ujętych w przepisach Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i Konstytucji Republiki Francuskiej, regulacjach CGCT², kodeksach wyborczych oraz samorządowych ustawach ustrojowych i innych ustawach (np. ustawy o referendum lokalnym). Jedyne sygnałacyjnie (w zakresie niektórych mechanizmów partycypacyjnych, np. badania społecznego – *enquête publique*) posłużono się analizą dogmatycznoprawną przepisów polskiego i francuskiego materialnego prawa administracyjnego.

Analiza normatywna instrumentów udziału mieszkańców we wspólnocie samorządowej, ich form działania, zakresu podmiotowego i przedmiotowego, umożliwiła sformułowanie wniosków *de lege lata* i postulatów *de lege ferenda* co do wypracowania modelu partycypacji społecznej i ewentualnej recepcji poszczególnych francuskich mechanizmów demokracji uczestniczącej w polskim porządku prawnym.

Rozprawa ta powinna przyczynić się do poszerzenia spektrum wiedzy na temat rodzajów demokracji partycypacyjnej w zarządzaniu wspólnotą lokalną w samorządzie terytorialnym w obu porządkach prawnych, stanowiąc pewne *novum* badawcze dotyczące poruszanej problematyki w zakresie prawa administracyjnego. Praca obejmuje analizę zagadnień nie tylko doniosłych społecznie i interesujących z naukowego punktu widzenia, ale i – nadal – dość słabo zbadanych. Jak dotąd, ani w Polsce, ani we Francji temat ten nie doczekał się opracowań, które pretendują do

² Code général des collectivités territoriales (Kodeks generalny wspólnot terytorialnych, CGCT).

holistycznego ujęcia wspomnianej problematyki, w perspektywie porównawczoprawnej (polsko-francuskiej). Stąd potrzeba zapelnienia tej luki w literaturze przedmiotu.

Zważyć należy, że udział mieszkańców w zarządzaniu wspólnotami samorządowymi odgrywa istotną rolę w prawidłowym ich funkcjonowaniu, dlatego ustalenie ich pozycji prawnej *pro foro interno* oraz *pro foro externo* w działalności jednostek samorządu terytorialnego należy uznać za istotną problematykę naukową. Ponadto mnogość problemów występujących w praktyce nie przekłada się, jak już wspomniano, na obfitość dorobku piśmiennictwa fachowego. Z pewnością wynika to m.in. z konieczności prowadzenia badań nad bardzo dużą liczbą aktów normatywnych powstających lokalnie. Wartością dodaną pracy jest poznanie francuskiego porządku prawnego w zakresie badanej problematyki oraz zestawienie francuskich i polskich unormowań celem wysunięcia wniosków i zaproponowania modelu partycypacji społecznej. Można także żywić nadzieję, że praca ta przybliży problematykę partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym także poprzez jej walor informacyjny.

b) Zastosowane metody badawcze

Podstawową metodą zastosowaną w pracy jest metoda porównawczoprawna, która determinuje zakres zastosowania metody dogmatycznoprawnej, również wykorzystanej w pracy jako druga metoda wiodąca w zakresie poczynionych analiz materiału normatywnego, orzecznictwa i dorobku doktryny w obu porządkach prawnych.

Metoda porównawczoprawna polega na zestawieniu unormowań prawnych obu porządków prawnych celem wskazania różnic i podobieństw badanej problematyki, co ma stanowić asumpt do zaproponowania rozwiązań legislacyjnych w tym zakresie. Dlatego też w poszczególnych merytorycznych rozdziałach pracy, które przedstawiają mechanizmy partycypacji społecznej, w końcowej ich części przedstawiłam wnioski *de lege lata* i postulaty *de lege ferenda* w ujęciu komparatystycznym danego instrumentu. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie większej klarowności omawianych mechanizmów niż umieszczenie wniosków *en bloc* na końcu każdego rozdziału.

W poszczególnych podrozdziałach w ujęciu podmiotowym, przedmiotowym oraz w zakresie zastosowania ewentualnych środków zaskarżenia dotyczących poszczególnych mechanizmów partycypacyjnych znajdują się również elementy porównawczoprawne, mające obrazować podobieństwa i różnice poszczególnych omawianych zagadnień, wraz z propozycją ewentualnej recepcji konkretnych instrumentów lub ich form unormowania.

Natomiast metoda analizy prawnodogmatycznej polega na badaniu obowiązującego prawodawstwa w zakresie związanym z problematyką pracy w polskim i we francuskim porządku prawnym. Analiza materiału normatywnego w pracy prowadzona była przy wykorzystaniu aparatury pojęciowej oraz poglądów prezentujących dorobek przedstawicieli doktryny i orzecznictwa sądowego zarówno w polskim, jak i we francuskim porządku prawnym. Rozważania obejmowały nie tylko akty powszechnie obowiązujące, tj. włączone do porządku prawnego umowy międzynarodowe, Konstytucję RP i Konstytucję RF, ustawy, rozporządzenia, lecz także akty niższego rzędu (akty prawa miejscowego lub inne akty nieposiadające tego waloru). Analiza stanu *de lege lata* dokonana w niniejszej pracy ma na celu przedstawienie i rozwiązanie problemów dogmatycznych, czyli analizy językowo-logicznej tekstu prawnego w zakresie organizacji i funkcjonowania poszczególnych mechanizmów partycypacji społecznej w polskim i we francuskim porządku prawnym. Dotyczy to także problemów socjotechnicznych, czyli określenia, jak poprzez odpowiednie stanowienie i stosowanie prawa osiągnąć stan, który pozwoliłby w pełni zaspokoić potrzeby społeczności lokalnej, a tym samym wzmocnić *ratio* interesu prawnego członków tych wspólnot³.

Jako metodę uzupełniającą zastosowano empiryczną metodę badań, która obejmuje w niniejszej rozprawie analizę zasad funkcjonowania poszczególnych przykładów mechanizmów partycypacyjnych na podstawie aktów lub danych zamieszczonych na stronach internetowych wspólnot terytorialnych lub jednostek samorządu terytorialnego. Dotyczy to zwłaszcza tych instrumentów, które funkcjonują na podstawie uchwał rad gmin (*conseil municipal*) w oparciu o regulaminy wewnętrzne lub karty (*la charte*). Uwzględniono również raporty i analizy znajdujące się na stronach internetowych organów władzy administracyjnej czy sądowiczej, zwłaszcza w odniesieniu do francuskiego porządku prawnego (dotyczy to m.in. raportów przygotowanych przez Radę Stanu). Wykorzystano ogólnodostępny serwis Legifrance, udostępniający akty prawne oraz orzecznictwo konstytucyjne, sądowe i administracyjne, akty prawa europejskiego i międzynarodowego.

We fragmentarycznym zakresie została zastosowana metoda historyczna, przy sygnalizacyjnym wskazaniu genezy poszczególnych instrumentów partycypacyjnych w niektórych rozdziałach (np. konsultacji lokalnych, skargi podatnika). Obejmuje ona również przedstawienie etapów decentralizacji w Republice Francuskiej.

Wykorzystana w pracy metoda dogmatycznoprawna nie jest ograniczona tylko do regulacji z zakresu prawa administracyjnego, bowiem badaniu podlegały również regulacje z zakresu m.in. prawa konstytucyjnego, postępowania administracyjnego i sądowniczoadministracyjnego.

³ Por. Z. Ziemiński, *Metodologiczne zagadnienia prawoznawstwa*, Warszawa 1974, s. 174 i n.

Rozważania w rozprawie mają na celu sformułowanie wniosków służących doskonaleniu analizowanej instytucji prawnej. Dlatego nie ograniczono się do korzystania jedynie z metody dogmatycznej, a posłużono się także metodą porównawczą, empiryczną i fragmentarycznie metodą historyczną. Stwarza to bowiem możliwość uzyskania całościowego obrazu analizowanej instytucji prawnej oraz sformułowania propozycji zmian obowiązującego stanu prawnego.

Materiał przedstawiony w przedmiotowej rozprawie przygotowałam m.in. w oparciu o dokumenty i informacje zebrane podczas wizyt studyjnych w ośrodkach uniwersyteckich w Paryżu, Lyonie, Marsylii i Strasburgu, co przyczyniło się do poszerzenia spektrum wiedzy na temat organizacji i funkcjonowania poszczególnych mechanizmów partycypacyjnych (zwłaszcza tych mało sformalizowanych) oraz kwestii uczestnictwa mieszkańców i włączenia ich w proces zarządzania wspólnotą lokalną w Republice Francuskiej (przykłady dobrych praktyk przedstawione w rozdziale VI pracy). Uczestnictwo bierne w posiedzeniach organów stanowiących wspólnot terytorialnych oraz w posiedzeniach rad dzielnic (*arrondissement* i *quartier*) pozwoliło mi lepiej zrozumieć specyfikę francuskiej decentralizacji samorządowej i formy partycypacji mieszkańców we wspólnocie lokalnej. Wszystkie wyżej wskazane działania stały się możliwe dzięki środkom uzyskanym w ramach projektu naukowego sfinansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, którego byłam kierownikiem.

Warto zauważyć, że prace nad reformą terytorialną we Francji wciąż trwają, dlatego też przygotowanie przedmiotowej rozprawy było prowadzone na strukturze prawnej zmieniającej się, co wiązało się z koniecznością prowadzenia badań nad bardzo dużą liczbą nowych aktów normatywnych (w tym również aktów powstających lokalnie).

c) Systematyka pracy

Podział poszczególnych części pracy, które stanowią odrębne rozdziały, oparty jest przede wszystkim na kryterium przedmiotowym. Poszczególne rozdziały zawierają analizę zagadnień lub instytucji wspólnych dla mechanizmów partycypacji społecznej w polskim samorządzie terytorialnym i we francuskich wspólnotach terytorialnych. Pomocniczym determinantem rozróżnienia treści poszczególnych rozdziałów w przedmiotowej pracy jest kryterium podmiotowe. Z uwagi na komparatystyczne ujęcie partycypacji społecznej znajdziemy w pracy zestawienia instytucji tożsamy, podobnych lub odrębnych, niewystępujących w konkretnym systemie danego porządku prawnego. Zastosowanie tej metody, z jednej strony, pozwala na analizę dotychczasowych form partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym w szerszym ujęciu, z drugiej strony, ogranicza pole badań poprzez koncentrację na zbiorze elementów podobnych lub różnych, determinując zakres

metody dogmatycznoprawnej. Tym samym praca badacza polega często na poszukiwaniu elementów ekwiwalentnych w obcym lub w rodzimym porządku prawnym, z uwagi na ich rozbieżności.

Praca składa się z siedmiu rozdziałów.

Rozdział pierwszy pracy przedstawia pojęcie demokracji w perspektywie doktrynalnej. Zaprezentowano w nim pojęcie partycypacji społecznej w ujęciu różnych rodzajów demokracji, w tym demokracji deliberatywnej i partycypacyjnej, demokracji przedstawicielskiej i bezpośredniej.

W rozdziale drugim pracy zaprezentowałam kontekst normatywny jednostek samorządu terytorialnego w Polsce i wspólnot terytorialnych w Republice Francuskiej, w tym prawne determinanty wspólnoty samorządowej oraz podstawowe zasady kształtujące jej ustrój. Omówieniu poddałam zasady: decentralizacji, subsydiarności (w tym „prawo do eksperymentu”), samodzielności („wolnej administracji” – *libre administration*) i autonomii. Wywód w dalszych rozdziałach pracy prowadzony jest w oparciu o rozróżnienie wtórnego podmiotu władzy (organów jednostek samorządu terytorialnego/wspólnot terytorialnych) i pierwotnego podmiotu władzy (mieszkańców uczestniczących w klasycznych formach demokracji, takich jak referendum i wybory oraz innych mechanizmach partycypacyjnych) we wspólnocie samorządowej w obu porządkach prawnych.

Rozdział trzeci pracy przybliży zagadnienia ustrojowe związane z organizacją i funkcjonowaniem wtórnego podmiotu władzy w samorządzie terytorialnym w Polsce i we Francji, poprzez omówienie poszczególnych organów stanowiących i wykonawczych w gminie, powiecie/departamencie i województwie/regionie. Rozdział ten zawiera wnioski i postulaty, dotyczące zwłaszcza relacji personalnych i funkcjonalnych między organem stanowiącym a organem wykonawczym w gminie polskiej i francuskiej.

Rozdział czwarty pracy zawiera uwagi poczynione na temat udziału pierwotnego podmiotu władzy w referendum lokalnym i wyborach samorządowych w obu porządkach prawnych. W rozdziale tym zaprezentowałam referendum lokalne w ujęciu podmiotowym (inicjator, uczestnik) i przedmiotowym oraz kwestię zaskrzalności referendum i jego wyniku. W rozdziale tym omówiłam również wybrane zagadnienia dotyczące wyborów lokalnych, m.in. czynne i bierne prawo wyborcze, parytet płci oraz zagadnienia wyborcze dotyczące składu organów stanowiących i sposobu ich wybierania w jednostkach samorządu terytorialnego oraz we wspólnotach terytorialnych. Ponadto rozdział ten zawiera omówienie zagadnień dotyczących kampanii wyborczej oraz zaskarżania wyborów lokalnych. W wyżej wskazanych aspektach problematyki wyborczej uwypukla się element partycypacyjny mieszkańców wspólnot samorządowych, komponent jawności oraz prawo do sądu.

Tematem rozdziału piątego rozprawy jest udział pierwotnego podmiotu władzy w konsultacjach lokalnych oraz w komisjach i komitetach konsultacyjnych w polskim i we francuskim samorządzie terytorialnym. W rozdziale tym w pierwszej kolejności omówiłam problematykę

konsultacji społecznych w obu porządkach prawnych, z uwzględnieniem ich pojęcia, podstaw prawnych, zakresu podmiotowego i przedmiotowego (w tym elementów proceduralnych) oraz kwestii zaskarżalności konsultacji społecznych i ich wyniku. W drugiej części tego rozdziału przedstawiłam ciała konsultacyjne funkcjonujące w strukturze samorządu terytorialnego lub z nim ściśle powiązane, ich skład osobowy, zakres działania i charakter prawny. Z uwagi na specyfikę francuskiej administracji konsultacyjnej oraz multiplikację komisji i komitetów, w których uczestniczą mieszkańcy wspólnot lokalnych lub ich organizacje, rozpoczęłam od przedstawienia modelu francuskich wzorców partycypacji konsultacyjnej korespondujących z odpowiednimi elementami ekwiwalentnymi w polskim porządku prawnym. Zastosowałam tu zatem inny rodzaj metody komparatystycznej, w oparciu o kryterium funkcjonalne.

W rozdziale szóstym pracy dokonałam analizy porównawczoprawnej poszczególnych instrumentów partycypacyjnych o charakterze ustrojowym i finansowym w zakresie podmiotowym i przedmiotowym w obu porządkach prawnych. Przedstawiłam ich status prawny oraz wskazałam miejsce w strukturze jednostek samorządu terytorialnego/wspólnot terytorialnych. Tym samym rozdział szósty obejmuje omówienie: dzielnic/rad dzielnic, budżetu partycypacyjnego, funduszu sołectkiego, rady seniorów/Conseil des Seniors (Sages), młodzieżowej rady gminy/Conseil Municipal Jeunes, petycji i inicjatywy uchwałodawczej oraz badania społecznego (*enquête publique*)/uwag i wniosków.

Tematem ostatniego rozdziału pracy jest zagadnienie kontroli społecznej (od prawa do informacji po prawo do skargi). Omówiłam w nim demokrację partycypacyjną dotyczącą uczestnictwa mieszkańców we wspólnocie samorządowej, która odbywa się w drodze ich informowania o decyzjach/rozstrzygnięciach lokalnych. W rozdziale tym przedstawiłam m.in. rodzaje skarg w obu porządkach prawnych, które przysługują mieszkańcom w związku z procesem partycypacji społecznej.

Uwagi końcowe to rekapitulacja założeń pracy i przedstawienie modelu partycypacji społecznej w ujęciu obu porządków prawnych wraz z propozycjami zmian przepisów w tym zakresie.

Książka czyni zadość wymaganiom wydawnictwa Wolters Kluwer: zawiera wykaz wykorzystanej literatury (bibliografia), wykaz skrótów oraz źródeł prawa.

d) Rekapitulacja rozważań.

Partycypacja społeczna to budowanie systemu zaspokajania potrzeb mieszkańców wspólnot samorządowych. Analiza poszczególnych mechanizmów partycypacji w obu badanych porządkach prawnych stwarza możliwości wyboru właściwych narzędzi i metod realizacji potrzeb obywatelskich,

które odzwierciedlają w znacznym stopniu zapotrzebowanie społeczne⁴. Rolą ustawodawcy i uchwałodawcy lokalnego jest ciągle ich doskonalenie z myślą o jak najpełniejszej realizacji potrzeb pierwotnego podmiotu władzy, który *de facto* warunkuje istnienie i legitymizację działań wtórnego jej podmiotu, tj. organów stanowiących i wykonawczych. Zależność ta determinuje płaszczyzny i mechanizmy relacji, korespondując z większym lub mniejszym zaufaniem mieszkańców/obywateli do decydentów.

W przedmiotowej pracy analizie porównawczoprawnej poddałam mechanizmy demokracji uczestniczącej regulowane w samorządowych ustawach ustrojowych i w Kodeksie generalnym wspólnot terytorialnych w polskim i we francuskim porządku prawnym celem ustalenia wzorca normatywnego form demokracji partycypacyjnej, jako najlepszej formuły realizacji potrzeb mieszkańca wspólnoty samorządowej. Wnioski *de lege lata* i postulaty *de lege ferenda* poczynione w pracy odnośnie do każdego z instrumentów demokracji partycypacyjnej pozwalają na wysunięcie *in genere* dwóch podstawowych wniosków.

Po pierwsze, jeśli przyjąć model demokracji uczestniczącej w znaczeniu dopuszczenia poszczególnych mechanizmów służących podejmowaniu decyzji we wspólnocie samorządowej – model demokracji współzarządzającej we wspólnocie samorządowej – to z całą pewnością stwierdzić należy, że francuskie rozwiązania nie mogą stać się tu przykładem. Instrumenty demokracji bezpośredniej we Francji, jak referendum czy konsultacje, mimo prób podejmowanych przez ustrojodawcę i ustawodawcę francuskiego, wciąż mają wąski gorset normatywny. Instrumenty te nie mogą wyjść poza formułę potwierdzającą priorytetową rolę demokracji przedstawicielskiej, której relacje z demokracją bezpośrednią według ustawodawcy francuskiego nie powinny ulec zachwianiu. Ponadto mechanizmy te ograniczone są podmiotowo tylko do wyborców, pozostawiając całą grę innych mieszkańców wspólnot poza możliwością skorzystania z tych form. Zawężenie kręgu inicjatorów referendum (z pominięciem samych wyborców) świadczy o bardzo wąskim podejściu partycypacyjnym w zakresie korzystania z tego instrumentu prawnego. Stanowi to jednak konsekwencję poglądów ustawodawcy francuskiego opierających się na niemożności zastępowania wtórnego podmiotu władzy pierwotnym w przedmiocie działania organów demokracji pośredniej. Znalazło to również swoje odzwierciedlenie w wąskim określeniu zakresu przedmiotowego referendum lokalnego.

W monografii wskazano, że cenzus obywatelstwa wciąż odgrywa istotną rolę nie tylko w zakresie mechanizmu wyborów, ale także referendum, konsultacji lokalnych, czy w zakresie

⁴ Zob. D.R. Kijowski, *Partycypacja obywatelska w samorządowych procesach decyzyjnych – zagadnienia ogólne*, ST 20101–2, s. 9.

złożenia petycji na poziomie lokalnym. Organizacyjnie i kompetencyjnie referendum lokalne nie daje wyborcom realnej możliwości zarządzania wspólnotą lokalną, *ergo* nie stanowi uznanego instrumentarium partycypacyjnego wśród wyborców wspólnot terytorialnych. Trudno się dziwić, mając na uwadze to, że inicjatywa wyborców w zakresie przeprowadzenia referendum lokalnego jest niedopuszczalna. A *contrario* w przypadku inicjatywy przeprowadzenia konsultacji lokalnych we wspólnotach terytorialnych dopuszcza się już wyborców do złożenia stosownego wniosku. Regulacje dotyczące referendum lokalnego, petycji oraz konsultacji lokalnych zawarte w Kodeksie generalnym wspólnot terytorialnych wskazują, że nie będą to narzędzia często wykorzystywane przez wyborców, tym samym określając ich skromne miejsce w partycypacji społecznej we wspólnocie lokalnej.

Potwierdzają to również dotychczasowe doświadczenia francuskie. Podstawową formą zarządzania we wspólnotach terytorialnych pozostają wciąż wybory jako forma legitymizowania działań wtórnego podmiotu władzy przez wyborców. W Republice Francuskiej wybory to podstawa władzy lokalnej, a odniesienie do pojęcia wyborcy koresponduje z możliwością uczestnictwa w większości form partycypacyjnych funkcjonujących we wspólnotach terytorialnych. W tym porównaniu polskie regulacje częściej dopuszczają „mieszkańca” niż „wyborcę” w zakresie uczestnictwa w zarządzaniu wspólnotą lokalną (np. w instytucji konsultacji społecznych). Świadczy to o większym przywiązaniu ustawodawcy francuskiego niż polskiego do cenzusu obywatelstwa, nawet w kwestii form partycypacji na poziomie lokalnym. Uczestniczenie w sprawowaniu władzy odbywa się poprzez korzystanie z praw politycznych i wyborczych, sytuując wyborcę w roli animatora i zarządcy wspólnoty terytorialnej. Tylko w tym znaczeniu we francuskim porządku prawnym można mówić o realnym współzarządzaniu wspólnotą lokalną.

Oprócz wyborów takim mechanizmem jest również budżet partycypacyjny, który dopiero od wyborów z 2014 r. przeżywa swój renesans w gminach francuskich. We francuskim i polskim porządku prawnym brak wyraźnej normy ustawowej w zakresie możliwości powołania budżetu partycypacyjnego. Postulatem *de lege ferenda* pozostaje unormowanie zagadnień jego funkcjonowania na mocy ustawy i zagwarantowanie możliwości zaskarżenia przebiegu i efektów wprowadzania zadania do projektu budżetu przez podmioty posiadające legitymację skargową. Należy rozważyć wprowadzenie takich unormowań prawnych, które umożliwią mieszkańcom złożenie skargi do sądu administracyjnego na bezczynność organów władzy w przedmiocie tej inicjatywy. Istnieje wyraźna potrzeba kompleksowych uregulowań w zakresie budżetu partycypacyjnego na mocy ustawy, która nie tylko wzmocni dotychczasowe unormowania, ale również da realne narzędzia ochrony praw podmiotowych przed sądem administracyjnym, stanowiąc tym samym postulat w zakresie poruszanej problematyki.

Wspomnieć należy o francuskich radach dzielnic (*arrondissement, quartier, conseil citoyen*), które zwłaszcza w dużych aglomeracjach (Paryż, Lyon i Marsylia) pełnią rolę pomocniczą, realizując zasadę subsydiarności, wciąż jednak w strukturalnym schemacie dekoncentracji, a nie decentralizacji zadań gminy.

W polskim porządku prawnym odnajdujemy silniejsze akcenty mechanizmów partycypacyjnych, odpowiadające wzorcowi współzarządzania we wspólnocie samorządowej. Należy do nich referendum lokalne o szerszym zakresie podmiotowym i przedmiotowym niż w Republice Francuskiej, choć zaznaczyć należy, iż wciąż jest to forma wymagająca doskonalenia regulacji normatywnych dotyczących jej funkcjonowania.

Pominąć też nie można instytucji wyborów jako bezpośredniego rozstrzygnięcia przez mieszkańców, które obok instytucji referendum stanowią formę działania suwerena w realizacji władzy państwowej. Prawo wyborcze powinno być zatem tak skonstruowane, aby stwarzać wyborcom jak największe możliwości udziału w wyborach celem wskazania przedstawicieli, którzy w ich imieniu będą sprawować władzę, do czego zmiierzają w obu systemach prawnych przedstawione mechanizmy wyborcze. Postuluje się wprowadzenie do polskiego porządku prawnego wzorem francuskich rozwiązań parytetu płci na mocy regulacji konstytucyjnych oraz opracowanie systemów zmiierzających do zapewnienia pełnego parytetu (50:50) w zakresie wyborów lokalnych.

Instrument budżetu partycypacyjnego pojawia się już jako znane polskiej gminie, powiatowi i województwu narzędzie finansowe (coraz częściej praktykowane), umożliwiające współzarządzanie we wspólnocie samorządowej, w niewielkich, ale istotnych sprawach dla mieszkańców danej jednostki. Mowa tu również o możliwości skorzystania z funduszu sołectkiego na rzecz przedsięwzięć i inicjatyw sołectwa (nieznanego wspólnotom francuskim), który również stanowi przejaw współzarządzania finansowego w gminie. Instrumenty te wskazują na większą aprobatę uchwałodawcy lokalnego w polskim porządku prawnym dla dopuszczenia mieszkańców do współzarządzania finansowego we wspólnocie samorządowej niż we francuskich gminach.

Przyjęty model jednostek pomocniczych gminy (w tym dzielnic) uniemożliwia realizację zadań gminy na zasadzie decentralizacji. Jedynie dzielnice warszawskie zostały wyposażone w szerszy wachlarz zadań, z gwarancją finansową ich wykonania zapewnioną w ustawie. Podobne regulacje odnajdujemy we francuskich *arrondissements* w Paryżu, Lyonie i Marsylii, które wydają się jeszcze bardziej organizacyjnie i kompetencyjnie powiązane z organem stanowiącym w gminie niż w polskim porządku prawnym. Jednak status prawny obu form nie pozwala na współzarządzanie w sensie decentralizacji zadań gminnych, co świadczy o osłabionej pozycji prawnej tego instrumentu.

Do elementów quasi-współzarządzających można zaliczyć petycję oraz inicjatywę uchwałodawczą. W obu porządkach prawnych petycja została unormowana na poziomie regulacji

konstytucyjnych, jednak tylko w porządku polskim doczekała się odrębnej ustawy. Petycja w Republice Francuskiej pełni funkcję quasi-inicjatywy uchwałodawczej mieszkańców wspólnot lokalnych, którym ustawodawca francuski nie przyznał takiego uprawnienia, pozostawiając tę inicjatywę w gestii organów wspólnoty. Niektóre uregulowania innych mechanizmów partycypacyjnych dopuszczają w pewnym sensie możliwość przedłożenia projektu uchwały pod obrady organu stanowiącego we Francji, stanowiąc realizację uprawnień wynikających z prawa inicjatywy uchwałodawczej (np. złożenie wniosku dotyczącego konsultacji społecznych czy możliwość złożenia przez rady dzielnic wniosku dotyczącego włączenia określonej sprawy pod obrady rady). Ustawodawca francuski rzadko dzieli się z wyborcami uprawnieniem dotyczącym inicjatywy uchwałodawczej. Inicjatywa uchwałodawcza oraz kwestia ustalenia porządku obrad przez organ wykonawczy danej wspólnoty ma swoje źródło jednak w przedstawicielskim modelu francuskiej demokracji lokalnej. Skonstatować należy, że zakres podmiotowy oraz przedmiotowy petycji jako instrumentu kontroli społecznej na szczeblu lokalnym jest znacznie szerszy w polskim porządku prawnym niż we francuskim, sytuując wnoszącego petycję do organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego w sytuacji uprzywilejowanej w stosunku do wyborcy francuskiego.

Obowiązek przynależności mieszkańca do wspólnoty samorządowej skorelowany jest z określonymi uprawnieniami, np. z prawem do informacji w zakresie działania jej organów, artykułowania i popierania swych interesów, możliwości skorzystania z uprawnień do zaskarżania działań lub zaniechań organów władzy publicznej. Kontrola może doprowadzić do podważania decyzji podejmowanych przez organy władzy, a w tym zakresie skarga obywatelska w polskim porządku prawnym oraz skarga na przekroczenie uprawnień w Republice Francuskiej to zasadnicze instrumenty ochrony praw podmiotowych. Unormowania dotyczące możliwości zaskarżania zaniechań organów jednostek samorządu terytorialnego powinny podlegać jednak modyfikacji, by stały się, poprzez proces kontroli społecznej, realnymi narzędziami uczestnictwa mieszkańców we wspólnocie samorządowej.

Innym istotnym elementem we współzarządzaniu wspólnotą terytorialną jest skarga podatnika występująca tylko we francuskich regulacjach prawnych. Przedmiotowa skarga to środek, który umożliwia obywatelom jako podatnikom kontrolę należytego zarządzania publicznymi środkami na poziomie wspólnot terytorialnych. Skarga ta nie występuje w polskim porządku prawnym, choć warto poczynić refleksję nad jej wprowadzeniem.

Po drugie, jeśli przyjąć model demokracji uczestniczącej (prospołecznej) w znaczeniu dopuszczenia mieszkańców do szerokiej konsultacji we wspólnocie, w postaci różnorodnych, dobrowolnych form udziału społecznego, to z całą pewnością wzorzec francuskich rozwiązań jest interesujący i wart przeniesienia do polskich uregulowań i zastosowania w przestrzeni publicznej,

zwłaszcza w dużych aglomeracjach. Dlatego zaznaczyć należy szczególną rolę francuskich rad dzielnic, będących przykładem demokracji uczestniczącej, która służy wzmocnieniu demokracji przedstawicielskiej. Rady dzielnic stanowią również uzupełnienie działalności stowarzyszeniowej tworzącej więzi społeczne i zaangażowanie obywatelskie. Członkami rady dzielnicy (*arrondissement* i *quartier*) są przedstawiciele radnych gminy (wybrani w wyborach proporcjonalnych), mieszkańcy dzielnicy oraz przedstawiciele organizacji społecznych działających na obszarze danej dzielnicy (szerokie spektrum aktorów społecznych). Dlatego też francuskie rady dzielnic wydają się szerszą formułą konsultacyjną niż rady dzielnic funkcjonujące w polskim porządku prawnym.

Przedstawione w pracy przykłady dobrych praktyk, zarówno w polskim, jak i we francuskim porządku prawnym, świadczą o dużej potrzebie lokalnej tworzenia różnych, w tym nieformalnych, struktur wymiany poglądów i dialogu społecznego. Zważyć jednak należy, że większa liczba struktur uczestniczących w życiu wspólnoty lokalnej, które są regulowane na mocy ustawy, występuje we francuskiej gminie (komitety inicjatyw lokalnych, rady obywatelskie) niż w polskiej. Dobre praktyki w dzielnicach w obu porządkach prawnych przejawiają się w stosowaniu instrumentów demokracji uczestniczącej w wykonywaniu swych zadań w sposób satysfakcjonujący, bez względu na rodzaj podstawy prawnej lub jej brak dla danego mechanizmu. Brak ram normatywnych oraz obowiązku powołania danego instrumentu partycypacyjnego w strukturze gminy rzutuje na ewentualną kwestię kontroli sądowej działań lub zaniechań organów władzy w zakresie organizacji i funkcjonowania tych lokalnych inicjatyw społecznych.

Innym elementem wzmacniającym uczestnictwo mieszkańców jest szeroki wachlarz francuskich ciał i komitetów konsultacyjnych tworzonych na mocy przepisów Kodeksu generalnego wspólnot terytorialnych. Mnogość tych form wskazuje na potrzebę społeczeństwa francuskiego aktywnego uczestnictwa w kreowaniu i zarządzaniu przestrzenią publiczną w aspekcie socjalnym, gospodarczym i ekonomicznym. Skonstatować należy, że francuski ustawodawca zagwarantował mieszkańcom (użytkownikom usług) szerszy wachlarz normatywnych konsultacji społecznych, z możliwością wpływu na decyzje w tym zakresie podejmowane przez władze wspólnot terytorialnych. Przykładem może być funkcjonująca w Republice Francuskiej obligatoryjna komisja konsultacyjna ds. lokalnych usług publicznych, powoływana w gminie, departamencie i regionie, która zapewnia użytkownikom tych usług zabranie głosu i aktywne uczestnictwo w przygotowaniu decyzji podejmowanych w ramach zarządzania lokalnymi usługami publicznymi. Innym przykładem jest możliwość powołania misji informacji i oceny jako quasi-komisji mającej swe umocowanie prawne w Kodeksie generalnym wspólnot terytorialnych, która stanowi pewnego rodzaju pomost pomiędzy radnymi a mieszkańcami danej wspólnoty, w zakresie informacji i ewaluacji polityk publicznych. Komisje te mogą stać się wzorcem dla polskich rozwiązań prawnych w przedmiocie tworzenia ciał

konsultacyjnych jako obligatoryjnych struktur w jednostkach samorządu terytorialnego. Wymaga to jednak zmian ustawowych.

Silnym akcentem prospołecznym jest możliwość utworzenia w gminie na mocy przepisów Kodeksu generalnego wspólnot terytorialnych komitetów konsultacyjnych, w każdej sprawie dotyczącej interesu gminnego. W praktyce działalność tych komitetów dotyczy różnych zagadnień (np. seniorów, młodzieży, kultury itd.). Podkreślić należy, że podstawa prawna ich utworzenia jest we francuskim porządku prawnym wykorzystywana jako ogólna podstawa normatywna do powoływania innych instrumentów partycypacyjnych, które nie mają swej bezpośredniej podstawy prawnej w przepisach Kodeksu generalnego wspólnot terytorialnych, np. młodzieżowych rad gmin i rad seniorów. Z komitetami tymi może konsultować się mer we wszelkich kwestiach dotyczących usług publicznych oraz lokalnych placówek i obiektów związanych z celem ich utworzenia. W pracach komisji konsultacyjnych pozagminnych (*extra-municipales*) mogą również uczestniczyć radni i mieszkańcy danej wspólnoty, a propozycje tych komisji są dyskutowane przez radnych komisji gminnych, zanim staną się przedmiotem obrad rady gminy. Komitety konsultacyjne (doradcze) z uwagi na fakt, że łączą one radnego z mieszkańcami gminy, można uznać za pewną odmianę komisji zewnętrznej, której oryginalność polega na prowadzeniu konsultacji ze „szczególnymi kategoriami mieszkańców”, pozbawionymi zgodnie z regulacjami francuskiego Kodeksu wyborczego (*Code électoral*) własnej reprezentacji w organie uchwałodawczym (np. imigranci czy niepełnoletni).

Wnioskiem *de lege ferenda* jest powołanie na wzór francuskich rozwiązań prawnych podobnych instrumentów partycypacyjnych w polskim samorządzie, wraz z ich wyposażeniem w możliwość obrony partykularnych interesów ich członków na płaszczyźnie wspólnoty lokalnej.

We francuskim porządku prawnym mocny akcent konsultacyjny kładzie się na działanie rad seniorów i młodzieżowych rad gmin dopuszczonych do współtworzenia przestrzeni wspólnoty lokalnej. Ciała te występują również w polskim samorządzie gminnym. W obu porządkach prawnych ich zakres przedmiotowy jest tożsamy i obejmuje, co do zasady, kwestie konsultacyjno-doradcze. Gminne rady seniorów i młodzieżowe rady gminy działają w oparciu o akty prawne przyjęte na mocy uchwały rady gminy (statuty, regulaminy, karty – określające ich tryb wyboru oraz zasady funkcjonowania), co gwarantuje im silną pozycję wśród podmiotów partycypacyjnych i współpracę z organami gminy. W obu porządkach prawnych organizacja i zakres działania tych instrumentów spełnia cele ich powołania, bowiem stanowią płaszczyznę dialogu i wymiany doświadczeń, uczy obywatelskości, stając się bardzo pożądaną formą współuczestniczenia starszych i młodych ludzi w kreowaniu własnej przestrzeni publicznej. Te niewiążące formy działania gminnych rad seniorów i młodzieżowych rad nie stwarzają członkom tych ciał możliwości uczestnictwa w życiu publicznym w zakresie zarządzania wspólnotą lokalną, są raczej formą prospołeczną, edukacją w przedmiocie

uczestnictwa we współtworzeniu wspólnoty lokalnej. Jeśli opowiedzieć się za silniejszą pozycją tych instrumentów, to *de lege ferenda* należałoby postulować o wyposażenie ich w konkretne narzędzia i kompetencje, w tym np. w prawo inicjatywy uchwałodawczej oraz możliwość dochodzenia swych praw przed sądem administracyjnym. Jeśli przyjąć, że rada seniorów oraz młodzieżowa rada gminy to instrumenty o charakterze wyłącznie prospołecznym, to uznać należy dotychczasowe regulacje prawne, w obu porządkach prawnych, za satysfakcjonujące. Rady seniorów i młodzieżowe rady gmin to mechanizmy partycypacyjne, które wciąż są konstrukcją o charakterze fakultatywnym, co uniemożliwia mieszkańcom dochodzenie na drodze sądowej obowiązku uruchomienia tej instytucji przez radę gminy w przypadku jej bezczynności. Jeśli wprowadzić obligatoryjność ich powoływania, wraz z katalogiem zadań o charakterze władcym, to można by wtedy mówić o współzarządzaniu za pomocą tych instrumentów w samorządzie terytorialnym. *De lege lata* to ważny element polityki konsultacyjnej w mieście.

Proces edukacji obywatelsko-wyborczej rozpoczyna się we francuskiej wspólnotie lokalnej bardzo wcześnie, np. poprzez tworzenie dziecięcych rad gminnych, w których wpaja się zasady prawne przyświecające Republice Francuskiej. Warto podążać za tym wzorcem. Dlatego też utworzenie w polskim samorządzie gminnym dziecięcych rad gmin jako pierwszej szkoły partycypacji społecznej uznać należy za postulat *de lege ferenda*.

Interesującą instytucją we francuskim porządku prawnym jest badanie społeczne (*enquête publique*), które służy realizacji prawa do informacji na temat określonych procesów poddanych badaniu, wskazując kierunek działania organowi władzy publicznej, szczególnie w zakresie ochrony środowiska. Instytucja badania społecznego, a także procesy debaty publicznej uzupełniają się wzajemnie i podnoszą walor konsultacji społecznych *sensu largo* we francuskiej wspólnotie terytorialnej. W polskim porządku prawnym ustawodawca przewidział instytucję uwag i wniosków, które mogą być składane zarówno w postępowaniu legislacyjnym, jak i w postępowaniu administracyjnym w sprawach z zakresu ochrony środowiska. W obu porządkach prawnych wymienione wyżej instytucje nie tylko przyczyniają się do realizacji zasady jawności i prawa do informacji, ale przede wszystkim tworzą możliwość skorzystania z tej informacji, by wypowiedzieć się co do spraw dotyczących mieszkańca bezpośrednio w zakresie ochrony środowiska w danej wspólnotie. Jednak postulatem *de lege ferenda* jest uczynienie obu instytucji w zakresie uczestniczenia obywateli bardziej efektywnym narzędziem partycypacyjnym, służącym współzarządzaniu w samorządzie terytorialnym.

W tej perspektywie porównawczej polskie rozwiązania partycypacyjne jawią się jako instrumenty zmierzające ku współzarządzaniu wspólnotą samorządową, z szerszym spektrum podmiotowym i przedmiotowym poszczególnych instrumentów partycypacyjnych. Częściej niż

instrumenty francuskie sięgają po element zarządzania lub współzarządzania. Stanowi to pewnego rodzaju konsekwencję normatywną ustroju politycznego, ale także świadomości obywatelskiej mieszkańców wspólnot samorządowych, mentalności i krótszych tradycji demokratycznych od francuskich doświadczeń. Francuskie mechanizmy partycypacyjne to demokracja uczestnicząca, proobywatelska, z szerokim wachlarzem konsultacyjnym, w postaci komisji i komitetów konsultacyjnych, często mocno zakotwiczonych w normatywnej strukturze wspólnot terytorialnych. Mechanizmy partycypacji społecznej są szeroko otwarte na mieszkańca wspólnot lokalnych, wciąż są jednak pod baczną kontrolą demokracji pośredniej, bowiem samoorganizacja tych struktur nie może stać się przeciwwagą dla demokracji reprezentacyjnej.

Decyzja o wyborze modelu partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym (określonego wzorca demokracji uczestniczącej) należy do ustawodawcy i uchwałodawcy lokalnego, *ergo* mając świadomość legitymizacji ich władzy, można rzec, że do samego mieszkańca danej wspólnoty samorządowej. Silna demokracja bezpośrednia świadczyć może o kryzysie czy deficycie demokracji pośredniej, która szuka swej przeciwwagi w formach partycypacyjnych. Jednak nic bardziej mylnego, bowiem przedstawione porównanie organizacyjno-funkcjonalne mechanizmów partycypacji społecznej w obu porządkach prawnych prowadzi do wniosku, że zarówno demokracji pośredniej, jak i demokracji bezpośredniej potrzebna jest wspólna relacja i poszukiwanie wzorca odpowiedniego dla określonych potrzeb społecznych, z uwzględnieniem specyficznych warunków polityczno-społecznych, w których współistnieją.

e) Wskazanie w jakim obszarze osiągnięcie naukowe stanowi znaczny wkład w rozwój nauk prawnych w dyscyplinie prawo

Monografia pt.: *„Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym w Polsce i we Francji. Studium administracyjnoprawne na tle porównawczym”*, stanowi pierwsze w polskim i we francuskim piśmiennictwie prawniczym, usystematyzowane, kompleksowe opracowanie dotyczące form partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym w ujęciu porównawczym.

Monografia stanowi analizę pozycji prawnej uczestników społeczności lokalnej oraz jednostek samorządu terytorialnego w procesie wykorzystania poszczególnych instrumentów partycypacji społecznej. Informacje w niej zawarte pozwalają na skuteczne sprawowanie kontroli społecznej nad działalnością podmiotów publicznych oraz ocenę prawidłowości wykonywania powierzonych jej zadań. Publikacja zawiera:

- konkretne przykłady, wytyczne oraz zalecenia dotyczące prawidłowości organizacji i funkcjonowania poszczególnych form partycypacyjnych,

- analizę zagadnień lub instytucji wspólnych dla partycypacji społecznej w polskim samorządzie terytorialnym i we francuskich wspólnotach terytorialnych, jak również instytucji niewystępujących w konkretnym systemie danego porządku prawnego,
- wyjaśnienie zagadnień budzących wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie,
- postulaty *de lege ferenda* w zakresie wypracowania modelu partycypacji społecznej i recepcji poszczególnych francuskich mechanizmów demokracji uczestniczącej do polskiego porządku prawnego.

W pracy podjęłam bardzo ciekawy temat, nieopracowany dotychczas całościowo w literaturze, co stanowi znaczący walor zarówno w aspekcie naukowym, jak i praktycznym. Problematyka ta stanowi novum badawcze, wzbogacając polską naukę prawa administracyjnego i samorządowego. Rozprawa ta powinna przyczynić się do poszerzenia spektrum wiedzy na temat form demokracji partycypacyjnej w zarządzaniu wspólnotą lokalną w samorządzie terytorialnym w obu porządkach prawnych. Jak dotąd, temat ten nie doczekał się opracowań, które pretendują do całościowego ujęcia wspomnianej problematyki, w perspektywie porównawczoprawnej (polsko-francuskiej). Stąd potrzeba zapełnienia tej luki w literaturze przedmiotu.

V. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych – aktywność naukowo-badawcza po uzyskaniu stopnia doktora

Mój dorobek naukowo-badawczy, uzyskany po otrzymaniu stopnia doktora – poza wskazaną wyżej monografią - obejmuje autorstwo 5 monografii, współautorstwo w dwóch komentarzach do ustawy o samorządzie gminnym pod redakcją naukową Prof. zw. dra hab. Bogdana Dolnickiego (w roku 2010 i 2016), współautorstwo w monografii w zakresie prawa administracyjnego (pod redakcją naukową prof. zw. dra hab. Mariana Zdyba i prof. zw. dra hab. Jerzego Stelmasiaka) oraz 31 publikacji w postaci artykułów lub rozdziałów w pracy zbiorowej, opublikowanych w recenzowanych czasopismach naukowych i renomowanych wydawnictwach prawniczych. W zakres mojego dorobku można zaliczyć ponadto liczne opracowania zagadnień prawnych z zakresu organizacji i funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego i poszczególnych zagadnień z obszaru materialnego prawa administracyjnego zawarte w Informatorach Samorządowych wydawanych w latach 2013-2016 przez Wydawnictwo Wolters Kluwer.

Szczegółowy wykaz publikacji został ujęty w załączniku nr 4.

Na mój dorobek naukowo-badawczy składają się również: udział w charakterze kierownika w kilku projektach badawczych, w tym jednym finansowym ze środków Narodowego Centrum Nauki na badania naukowe w ramach konkursu Sonata 5 oraz udział w przygotowaniu kilku ekspertyz prawnych z zakresu prawa samorządu terytorialnego. Jestem lub byłam kierownikiem w następujących projektach badawczych:

- 1) Projekt naukowy pt. *„Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym w Polsce i we Francji. Studium administracyjnoprawne na tle porównawczym”*, projekt zakończony (realizowany w latach 2014–2017), sfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki na podstawie decyzji DEC-2013/09/D/HS5/00349 (Konkurs SONATA 5 panel: HS5) - byłam kierownikiem przedmiotowego projektu naukowego;
- 2) Projekt naukowy pt. *„Organizacja wewnętrzna i funkcjonowanie komisji w organach stanowiących jednostek samorządu terytorialnego w Polsce i we Francji. Analiza porównawczoprawna”*, projekt w trakcie realizacji (od 2014-2015 i 2016-2017), środki przyznane w ramach działalności statutowej Krakowskiej Akademii im. A. F. Modrzewskiego. Jestem kierownikiem przedmiotowego projektu badawczego;
- 3) Projekt naukowy pt. *„Relacje między organami gminy w Polsce i we Francji - w poszukiwaniu wzorca normatywnego”*, projekt w trakcie realizacji (od 2014-2015 i 2016-2017), środki przyznane w ramach działalności statutowej Krakowskiej Akademii im. A. F. Modrzewskiego. Jestem kierownikiem przedmiotowego projektu badawczego;
- 4) Projekt naukowy pt. *„Organizacja i funkcjonowanie klubów radnych w organach stanowiących gmin, powiatów i województw w Polsce i we Francji. Wnioski de lege lata i postulaty de lege ferenda”*, projekt w trakcie realizacji (od 2016-2017), środki przyznane w ramach działalności statutowej Krakowskiej Akademii im. A. F. Modrzewskiego. Jestem kierownikiem przedmiotowego projektu badawczego;
- 5) Projekt naukowy pt. *„Pozorność praw obywatelskich w przestrzeni publicznej – rzecz o demokratyzacji życia publicznego w jednostkach samorządu terytorialnego”*, projekt w trakcie realizacji (od 2016-2017), środki przyznane w ramach działalności statutowej Krakowskiej Akademii im. A. F. Modrzewskiego. Jestem kierownikiem przedmiotowego projektu badawczego.

W ramach realizacji projektu finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych podstawie decyzji DEC-2013/09/D/HS5/00349) obylaam dwutygodniowe staże studyjne we Francji (badania naukowe wraz z kwerendą biblioteczną):

1) w roku 2014:

- Lyon (Université Jean Moulin Lyon 3)
- Strasbourg (Université de Strasbourg)
- Marseille (Université d'Aix- Marseille III)

2) w roku 2015:

- Paris (Université Paris Sorbonne)
- Lyon (Université Jean Moulin Lyon 3)

3) W roku 2016:

- Strasbourg (Université de Strasbourg)

Podczas wizyt studyjnych we Francji uczestniczyłam w posiedzeniach organów stanowiących wspólnot terytorialnych oraz w posiedzeniach rad dzielnic (arrondissement i quartier), co pozwoliło mi lepiej zrozumieć specyfikę francuskiej decentralizacji samorządowej i formy partycypacji mieszkańców we wspólnocie lokalnej.

Inną formą aktywności naukowej jest recenzowanie przez mnie artykułów z zakresu ustrojowego i materialnego prawa administracyjnego. W roku 2016 recenzowałam artykuły nadesłane do publikacji na łamach czasopisma naukowego pt. „*Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały*”, wydawanego przez Oficynę Wydawniczą AFM na zlecenie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego oraz do czasopisma naukowego „*Metropolitan. Przegląd Naukowy*” (kwartalnik naukowy o tematyce metropolitalnej). W roku 2014 recenzowałam artykuły do książki jubileuszowej dedykowanej prof. nadzw. dra hab. Zbigniewowi Maciągowi. („*Państwo demokratyczne, prawne i socjalne. Studia prawne*”, Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi A. Maciągowi, Kraków 2014.). Od roku 2017 jestem redaktorem tematycznym z uprawnieniami do decydowania o przyjmowaniu prac do druku - *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały*, czasopismo naukowe wydawane przez Oficynę Wydawniczą AFM na zlecenie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, ISSN 1689-8052.

Odzwierciedleniem moich zainteresowań badawczych jest również udział w 32 konferencjach naukowych: 20 krajowych i 12 międzynarodowych. W przypadku 19 konferencji wystąpiłam w charakterze referenta (8- międzynarodowych i 11 krajowych).

Wskazać należy, iż na Międzynarodowej Konferencji Naukowej Critical Legal Conference (CLC) pt. „Law, Space and the Political” organizowanej na *Uniwersytecie Wroclawskim (Wrocław 3-5 września 2015 r.)*, oprócz aktywnego udziału w konferencji (wygłoszony referat) pełniłam funkcję

moderatora panelu pn. „Przestrzeń, polityczność i partycypacja obywatelska” (*L'espace, le politique et la participation civique*).

Szczegółowy wykaz dorobku naukowego, w tym wykaz konferencji i seminariów, w których uczestniczyłam został ujęty w załączniku nr 5.

Od strony merytorycznej głównym obszarem moich zainteresowań jest prawo administracyjne, w szczególności prawo samorządu terytorialnego w Polsce i we Francji. W jego ramach wyróżniam trzy zasadnicze grupy tematyczne.

1. Ustrój samorządu terytorialnego – zagadnienia dotyczące organizacji wewnętrznej i zadań jednostek samorządu terytorialnego, relacji personalnych i funkcjonalnych organów stanowiących i wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego, zaprezentowane także w ujęciu komparatystycznym.

Niniejszy obszar badawczy otwiera monografia **M. Augustyniak, *Organizacja i funkcjonowanie rady gminy***, Wolters Kluwer, Warszawa 2012, ss. 324, w której recenzentem wydawniczym był Prof. zw. dr hab. Bogdan Dolnicki. W przedmiotowej pozycji książkowej omówiłam w sposób kompleksowy m.in.: klasyfikację zadań i kompetencji rady jako organu o charakterze stanowiącym i kontrolnym oraz jej organizację wewnętrzną, w tym zasady i tryb procedowania; status prawny radnego gminy, zagadnienia dotyczące etyki radnego pod kątem analizy przepisów prawa ustrojowego, materialnego administracyjnego, karnego i cywilnego. Zaprezentowałam także zasadę jawności w świetle różnych aspektów działania rady gminy i jej organów pomocniczych. Analizie poddałam również status prawny klubów radnych wraz ze wskazaniem, iż dyscyplina klubowa w zakresie głosowania, często praktykowana w klubach radnych funkcjonujących w organach stanowiących gmin, powiatów i województw przeczy wykonywaniu wolnego mandatu przez radnego. Monografia ta zawiera praktyczną wykładnię przepisów prawa, niezbędną w zakresie prawidłowego konstruowania regulacji prawnych dotyczących struktury i działania rady gminy wraz ze wzorami uchwał rady gminy i komisji rady. Przedstawia także propozycje rozwiązań zagadnień dotąd nieporuszonych lub słabo zbadanych w literaturze przedmiotu. Istotnym elementem tej książki jest wskazanie i usystematyzowanie poszczególnych zasad i trybu procedowania na sesji rady, w tym zagadnienie zwołanie sesji, jej rodzaje, zmianę porządku obrad, zasady i tryb głosowania nad projektami uchwał oraz proces legislacyjny w radzie gminy. W monografii zaprezentowałam relacje między organami gminy w oparciu o wyłączną ich właściwość i zasadę współdziałania z podziałem

na określone przedmiotowo kategorie spraw. W opracowaniu uwzględniłam aktualne orzecznictwo, doktrynę i poglądy wyrażone w piśmiennictwie prawa administracyjnego w zakresie badanej problematyki.

W ramach moich badań nad problematyką ustroju samorządu terytorialnego mieści się także opracowanie części podręcznika pod red. naukową **M. Zdyb, J. Stelmasiak (red.), M. Augustyniak, L. Bielecki, J. Czerw, P. Ruczkowski, J. Stelmasiak P.A. Tusiński, P. M. Wroniecki, M. Zdyb, A. Żywicka, Prawo administracyjne. Część ogólna, ustrojowe prawo administracyjne, wybrane zagadnienia materialnego prawa administracyjnego**, (Wolters Kluwer, Warszawa 2016, ss. 744). Jestem autorką Rozdziału XII tej książki pt. „Samorząd Terytorialny” (s. 379-489). Zakresem tematycznym materiał ten obejmuje analizę najważniejszych zagadnień ustrojowych dotyczących gminy, powiatu i województwa. Dokonałam analizy najistotniejszych kwestii obejmujących organizację wewnętrzną organów jednostek samorządu terytorialnego oraz problematykę ich funkcjonowania wraz z katalogiem kompetencji im przypisanych przez ustawodawcę. Omówiłam zadania jednostek zasadniczego i pomocniczego podziału terytorialnego państwa wskazując na formy ich realizacji. Przedstawiłam w tym rozdziale zagadnienia dotyczące aktów prawa miejscowego, podstawowe zagadnienia dotyczące gospodarki finansowej poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego oraz problematykę mienia gminy, powiatu i województwa. Omówiłam również problematykę funduszy strukturalnych oraz aktualne programy operacyjne i regionalne programy operacyjne w nowym okresie programowania 2014-2020 wskazując na ich dużą rolę w finansowaniu inwestycji i innych działań w samorządzie terytorialnym. W przedmiotowym rozdziale poruszyłam także wybrane zagadnienia dotyczące mechanizmów partycypacyjnych, charakterystycznych dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, a także kwestie związane ze związkami międzygminnymi i związkami powiatów oraz strukturę i zadania związku metropolitalnego.

Innym obszarem moich zainteresowań naukowych są zagadnienia dotyczące mandatu radnego jednostki samorządu terytorialnego (w tym omówienie przepisów antykorupcyjnych związanych z pełnieniem mandatu). Niniejszy obszar badawczy został ujęty w monografii **M. Augustyniak, Prawa i obowiązki radnego jednostki samorządu terytorialnego** (Wydawnictwo a Wolters Kluwer business, Warszawa 2014, ss. 280, recenzent wydawniczy - Prof. zw. dr hab. Bogdan Dolnicki.). W książce omówiłam zagadnienia dotyczące zasad i trybu organizacji i działania jednostek zasadniczego podziału terytorialnego państwa oraz zasady kształtujące ustrój gminy, powiatu i województwa. Analizie normatywnej poddałam status prawny radnego, jego prawa i obowiązki o charakterze ustrojowo-prawnym i materialno-finansowym poprzez wskazanie określonych przywilejów i zakazów. Przedmiotowa pozycja zawiera wykładnię przepisów prawa, niezbędną w zakresie prawidłowego konstruowania regulacji dotyczących wykonywania mandatu radnego.

Przedmiotową problematykę badawczą zaprezentowałam w ujęciu teoretycznym i praktycznym. Omówiłam też zagadnienia interesu prawnego radnego i ewentualnych kolizji z tym związanych w zakresie aktu głosowania. Opracowanie zostało wzbogacone o liczne wzory i przykłady uchwał oraz postanowień proceduralnych, ułatwiających efektywne wykonywanie mandatu radnego, co podnosi walor pracy, w ujęciu praktycznym, stanowiąc wzorzec dla działań podejmowanych przez radnych i pracowników administracji samorządowej wszystkich szczebli. Uwzględniłam w monografii aktualne orzecznictwo, doktrynę i poglądy wyrażone w piśmiennictwie prawa administracyjnego dotyczące pozycji prawnej radnego. W pracy zaprezentowałam wybrane mechanizmy uczestnictwa mieszkańców w sprawowaniu władzy we wspólnocie lokalnej, które mają wpływ na kształt statusu prawnego radnego jako reprezentanta wspólnoty samorządowej.

W kręgu moich zainteresowań naukowych dotyczących zagadnień ustrojowych i zadań wykonywanych przez samorząd terytorialny mieści się także analiza tworzenia i likwidacji jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego wraz z wyposażeniem ich w określone zadania publiczne do wykonania, ujęta w monografii **M. Augustyniak, T. Moll, *Tworzenie, przekształcanie i likwidacja jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego. Wzory pism i dokumentów. Schematy działań.***, (recenzent wydawniczy: prof. zw. dr hab. B. Dolnicki, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2015, ss. 202). Książka ta w sposób kompleksowy przedstawia zagadnienia dotyczące pojęcia, podstaw prawnych i celu tworzenia jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego oraz możliwości ich zmiany w aktualnym stanie prawnym. Obejmuje analizę przepisów ustrojowych regulujących tę materię oraz zawiera odniesienie do kwestii finansowych, przesądzających o efektywności i gospodarności w zakresie rozpatrywanych transformacji strukturalnych. Problematyka poruszana w pracy została zaprezentowana w ujęciu teoretycznym i praktycznym, a także wzbogacona licznymi przykładami i propozycjami rozwiązań wraz z wzorami i schematami działań. Publikacja uwzględnia aktualne orzecznictwo, doktrynę i poglądy wyrażone w piśmiennictwie prawa administracyjnego, prawa handlowego oraz publicznego prawa gospodarczego. Ponadto w książce, wraz ze współautorem, wskazaliśmy na wady i zalety poszczególnych form działalności oraz korzyści i zagrożenia wynikające z przyjętych rozwiązań. Zainteresowanie przedmiotową problematyką znalazło również swoje rozwinięcie w **Suplemencie** **wydanym jako uzupełnienie publikacji M. Augustyniak, T. Moll, 2016, *Tworzenie, przekształcanie i likwidacja jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego. Wzory pism i dokumentów. Schematy działań, Suplement*, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2016, ss. 70).** Suplement przedstawia zagadnienia wynikające z ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 poz. 1045), która wprowadziła liczne modyfikacje w zakresie organizacji i funkcjonowania jednostek organizacyjnych gmin, powiatów i województw.

Zmiany te zostały podyktowane usprawnieniem wykonywania zadań na rzecz obywateli i zwiększeniem elastyczności struktur organizacyjnych, celem dostosowania rozwiązań do lokalnych potrzeb i możliwości. Opracowanie przedstawia nowe regulacje prawne w zakresie wspólnej obsługi jednostek organizacyjnych, omawia zagadnienia dotyczące jednostek obsługiwanych i obsługujących, które zaczęły obowiązywać od 1 stycznia 2016 roku. Tworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego centrów usług wspólnych ma na celu zapewnienie wspólnej obsługi organizacyjnej, administracyjnej i finansowej jednostek organizacyjnych gmin, powiatów i województw, poprzez stosowne zmiany ustaw ustrojowych. Zmiany wprowadzone przez ustawodawcę ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. mają również na celu usprawnienie realizacji zadań, które gminy, powiaty i województwa samorządowe wykonują na rzecz mieszkańców. Zadania samorządu terytorialnego obejmują większość usług publicznych w kraju. Są one realizowane w szczególności przez gminę oraz powiat i służą zaspokajaniu zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych (np. publiczny transport zbiorowy, wodociągi i wywóz śmieci, oświata). Omówione w niniejszym opracowaniu zadania, z zakresu transportu zbiorowego, pomocy społecznej i edukacji publicznej, wskazują na istotne modyfikacje dotyczące ich realizacji. Opracowanie uwzględnia również zagadnienia dotyczące ustroju i zadań związku metropolitalnego, wprowadzone ustawą z dnia 9 października 2015 r. o związkach metropolitalnych (Dz.U. 2015 po.1890), stanowiąc pewne novum normatywne. Całość materiału przedstawiona w suplemencie została wzbogacona licznymi projektami uchwał, wzorami, schematami działań wraz wyjaśnieniami dotyczącymi rozwiązań prawnych wprowadzonych przez ustawodawcę.

Następną moją publikacją naukową, dotyczącą problematyki związanej z ustrojem samorządu terytorialnego był komentarz do art. 5, 5a, 7 (teza 12), art.18 (teza 10), art. 35-37b i art. 48 w książce pod redakcją **prof. zw. dr hab. Bogdana Dolnickiego, *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2010.*** Komentowane przepisy stanowią w znacznej mierze kontynuację badań nad zagadnieniami, które były przedmiotem przedstawionej przeze mnie rozprawy doktorskiej pt. „Jednostki pomocnicze gminy”, (wydanej przez Wolters Kluwer Warszawa 2010, ss. 316.). Przepisy, do których komentarza jestem autorką, obejmują szczególnie istotne z punktu widzenia prawa samorządu terytorialnego obszary tematyczne: organizację wewnętrzną i zadania jednostek pomocniczych gminy, ich status prawny, gospodarkę finansową i mienie oraz inne elementy partycypacyjne jak konsultacje społeczne w gminie. Analizie poddałam również niektóre zadania i kompetencje rady gminy i wójta (burmistrza i prezydenta miasta), zwłaszcza w zakresie organizacji i funkcjonowania jednostek pomocniczych gminy. Analizowane w komentarzu przepisy wytyczyły obszary tematyczne, będące przyczynkiem do dalszych badań, które zaowocowały kolejnymi publikacjami m.in. w następnym wydaniu komentarza, w którym rozszerzyłam zakres

komentowanych przepisów, uwzględniając zmiany w przepisach i przedstawiając jednostki pomocnicze jako formy uczestniczące w zwiększeniu współzarządzania we wspólnocie lokalnej. Analizie zostały również poddane zagadania prawne dotyczące konsultacji społecznych w gminie (zob. **B. Dolnicki (red.), Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2016, ss. 1316**). Komentowane przeze mnie artykuły ujęte w obu pozycjach wyżej wskazanych były wielokrotnie powoływane w orzecznictwie sądów administracyjnych (np. wyrok WSA w Krakowie z dnia 6 listopada 2015 r. III SA/Kr 1719/14, wyrok WSA w Lublinie z dnia 27 lutego 2017 r. II SA/Lu 1113/16, wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 25 sierpnia 2016 r., II SA/Rz 1701/15).

Moje zainteresowanie naukowe podziałem pomocniczym państwa stanowi w znacznej mierze kontynuację badań nad zagadnieniami, które były przedmiotem przedstawionej przeze mnie rozprawy doktorskiej. Podkreślić należy, iż wciąż staram się poruszać nowe zagadnienia, poszukując odpowiedzi na kwestie wzbudzające wątpliwości i kontrowersje w doktrynie i piśmiennictwie prawa administracyjnego w tym zakresie. Stąd moje zainteresowanie jednostkami pomocniczymi w ujęciu regulacji statutowych, które doczekało się omówienia w następnej monografii, napisanej we współautorstwie z prof. nadzw. dr hab. Pawłem Chmielnickim (**M. Augustyniak, P. Chmielnicki, Tworzenie, organizacja wewnętrzna i funkcjonowanie jednostek pomocniczych gminy - statuty, wzory uchwał, orzecznictwo, Municipium SA, Warszawa 2011, ss. 298**). W pozycji tej wskazano jak w świetle zmienionych przepisów prawnych prawidłowo konstruować statuty jednostek pomocniczych, by stały się aktem umożliwiającym pełną realizację ich zadań i kompetencji we wspólnocie lokalnej. W książce omówiono różne modele i warianty regulacji statutowych, zarówno tych o charakterze obligatoryjnym, jak i fakultatywnym oraz przedstawiono podstawowe zagadnienia dotyczące zasad legislacji statutu jednostki pomocniczej gminy jako aktu prawa miejscowego. Szczegółowo zaprezentowano kompetencje majątkowe i orzecznicze jednostek, opatrując poszczególne zagadnienia szczegółowym komentarzem i orzecznictwem oraz wzorami dokumentów. Dotychczasowe moje zainteresowanie badaną problematyką umożliwiło mi w coraz szerszym aspekcie przedstawianie omawianych zagadnień, służąc zarówno wyjaśnieniu dotychczasowych wątpliwości prawnych, jak i wskazując pewien kierunek zmian w zakresie funkcjonowania podziału pomocniczego. Pokłósiem zainteresowania tą problematyką, która wciąż pozostaje w kręgu moich zainteresowań naukowych (co świadczy o szerokim wachlarzu zagadnień wartych omówienia i dokonania analizy normatywnej w tym zakresie) są następujące artykuły i rozdziały w opracowanych zbiorowych: **M. Augustyniak, B. Dolnicki, Jednostki pomocnicze gminy w latach 1990-2010, Zeszyty Prawnicze Wyższej Szkoły Ekonomii i Administracji w Bytomiu, Bytom 2010, Nr 1, s. 11-35.**; **M. Augustyniak, Jednostki pomocnicze gminy w świetle regulacji statutowych (w:) XX lat**

Odrodzonego Samorządu Terytorialnego w Polsce, pod red. E. Jasiuk, Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu, Radom 2011, s.203-225; **M. Augustyniak**, *Nadzór gminy nad działalnością jej jednostek pomocniczych jako wyraz jej samodzielności* (w:) *Nadzór nad samorządem a granice jego samodzielności*, pod. red. M. Stec i M. Mączyński, a Wolters Kluwer business, Warszawa 2011, s. 285-298; **M. Augustyniak**, *Partycypacja społeczna w jednostkach pomocniczych wnioski de lege lata i postulaty de lege ferenda* (w:) *Partycypacja obywateli i podmiotów obywatelskich w podejmowaniu rozstrzygnięć publicznych na poziomie lokalnym*, pod. red. M. Stec i M. Mączyński, Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012, s.241-258; **M. Augustyniak**, *Instrumenty partycypacji społecznej w jednostkach pomocniczych gmin- wnioski i postulaty*, (w:) *Jednostki pomocnicze w polskich gminach. Pozycja, funkcje i wyzwania*, po red. A. Jarosza i B. Springer, Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2014, s. 249-259; **M. Augustyniak**, *Podstawy prawne funkcjonowania sołectw - kierunki zmian statusu prawnego sołectwa*, (w:) *Sołectwo - studium prawnoustrojowe*, A. Gołębiowska, P. Zientarski, Warszawa Kancelaria Senatu 2017, s. 111-127.

W kręgu moich zainteresowań naukowych znalazła się także problematyka relacji personalnych i funkcjonalnych między organami gminy w polskim i we francuskim porządku prawnych. Ujęcie komparatystyczne umożliwiło mi dogłębną analizę przedmiotowych zagadnień i przedstawienie propozycji ewentualnych kierunków zmian w zakresie dotychczasowego modelu organu wykonawczego we wspólnocie lokalnej. Moim zdaniem model francuski dotyczący organizacji administracji lokalnej jest modelem opartym na takim podziale kompetencji między organami gminy (w tym relacjach personalnych), który gwarantuje większe współdziałanie organów gminy, a tym samym efektywne wykonywanie zadań wspólnoty lokalnej, co stanowi pewien wzorzec dla polskich rozwiązań prawnych w tym zakresie. Zagadnienie to zostało zaprezentowane w następujących publikacjach: **M. Augustyniak**, *Personal relations between the commune authorities in Poland and France- in search of the normative pattern*, *Przegląd Prawa Publicznego* 2017, Nr 3, s. 89-104; **M. Augustyniak**, *The authorities of the commune in Poland and France. Conclusions and postulates*, *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały*, 2016, Nr 2, s. 37-57; **M. Augustyniak**, „*Rada gminy w Polsce i we Francji w świetle wybranych zagadnień dotyczących demokratyzacji życia publicznego. Wnioski i postulaty*”, pod red. J. Jaskiernia, K. Spryszak, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2018 (przyjęte do druku). Ponadto w dniach 23-24 kwietnia 2016 r. prowadziłam wykład gościnny dla studentów Wydziału Zamiejscowego Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej w Wiedniu, który obejmował przedstawienie wyników badań projektów realizowanych w ramach działalności statutowej nt.: "*Organizacja wewnętrzna i funkcjonowanie komisji w organach stanowiących jednostek samorządu terytorialnego w Polsce i we Francji. Analiza porównawczoprawna*" oraz

„*Relacje między organami gminy w Polsce i we Francji - w poszukiwaniu wzorca normatywnego*”. Tym samym przedstawienie rekapitulacji rozważań w zakresie badanej problematyki zostało wplecione w proces dydaktyczny.

Moje zainteresowania naukowe w zakresie prawa administracyjnego przyczyniły się do powołania mnie jako promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim i sprawowania opieki naukowej nad doktorantką, która przygotowuje rozprawę doktorską pt. „*Brak zespolenia jako determinanta ustroju administracji rządowej w terenie*” (uchwała Nr 134/2015 r. Rady Wydziału Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie z dnia 14 października 2015 r.).

Organizacja i zadania komisji organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego znalazła się również w kręgu moich zainteresowań naukowych. Analizie poddałam kontekst normatywny ich powołania, zakres podmiotowy i przedmiotowy oraz charakter prawny w ujęciu porównawczym, co umożliwiło skonstatowanie, iż we francuskich wspólnotach terytorialnych zakres podmiotowy i przedmiotowy komisji organów stanowiących jest znacznie szerszy, niż w polskim porządku prawnym. Dotyczy to również możliwości uczestnictwa mieszkańców we francuskich komisjach i ciałach konsultacyjnych. Tym samym pokłosiem moich zainteresowań w tym temacie stały się rozważania przedstawione w następujących artykułach: **M. Augustyniak, *Komisje organów stanowiących jednostki samorządu terytorialnego w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych*** (w:) *X lat funkcjonowania dwuinstancyjnego sądownictwa administracyjnego w Polsce- wnioski de lege lata i de lege ferenda*, pod red. J. Czerw, A. Żywicka, Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Lublin 2014, s. 9-27; **M. Augustyniak, *Instytucja absolutorium w gminie - wnioski i postulaty***, (w:) *Finanse samorządowe po 25 latach samorządności. Diagnoza i perspektywy*, pod red. W. Miemiec, Wolters Kluwer SA, Warszawa 2015, s. 150-162; **M. Augustyniak, *Zasada jawności i dostęp do informacji publicznej w komisjach organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego w Polsce- wnioski i postulaty***, (w:) *Jawność w samorządzie terytorialnym*, pod red. B. Dolnicki, Wolters Kluwer business, Warszawa 2015, s.21-33; **M. Augustyniak, *Organizacja wewnętrzna i funkcjonowanie komisji w organach stanowiących gmin, powiatów i województw w Polsce i we Francji. Wybrane zagadnienia***, Samorząd Terytorialny 2016, Nr 1-2, s. 98-110; **M. Augustyniak, *The committees in district councils in Poland and France***, Przegląd Prawa Publicznego 2016, Nr 11, s. 93-107; **M. Augustyniak, *The committees in decision-making body of the province in Poland and France in the light of the principle of openness and forms of its realization***, Przegląd Prawa Publicznego 2017, Nr 2, s. 95-109.

2. Problematyka partycypacyjna – rodzaje i charakter prawny instrumentów partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym, w tym uczestnictwo mieszkańców w wykonywaniu władzy we wspólnocie samorządowej, zarówno w polskim, jak i we francuskim porządku prawnym.

Niniejszy obszar badawczy otwiera publikacja monograficzna zajmująca się organizacją i działaniem rady seniorów, która występuje jako mechanizm partycypacyjny w podstawowej jednostce zasadniczego podziału terytorialnego państwa (M. Augustyniak, A. Barczewska-Dziobek, J. Czerw, G. Maroń, A. Wójtowicz-Dawid, *Gminne rady seniorów- wykładnia przepisów i efekty ich stosowania. Wzory, schematy działań.*, Wolters Kluwer, Warszawa 2016, ss. 268). Pozycja ta przedstawia organizację i zadania oraz kontekst prawny powołania gminnych rad seniorów – poczynając od przedstawienia genezy rozwiązań (w tym determinantów wprowadzenia regulacji tego mechanizmu partycypacyjnego), przez analizę normatywną, a skończywszy na praktycznym aspekcie ich funkcjonowania w skali kraju. W monografii zawarto omówienie aspektów prawnofinansowych oraz funkcjonalnych ich działania. Stanowi ona pierwszą w Polsce próbę odpowiedzi na pytania dotyczące zasad i trybu jej tworzenia, organizacji wewnętrznej oraz zadań, jakie jej powierzono do wykonania na podstawie norm statutowych. Publikacja została wzbogacona o przykładowe schematy działań wskazujące ścieżkę tworzenia, finansowania i rozwiązywania rad seniorów oraz niezbędnych do tego dokumentów- statutów, zarządzeń i uchwał. Opracowanie zawiera również opis praktyki stosowania regulacji w samorządzie gminnym z punktu widzenia wypracowanego schematu działania w trakcie tworzenia rady seniorów, projektowania jej statutu, rzeczywistego udziału podmiotów wskazanych w przepisie ustawy o samorządzie gminnym, zaangażowania mieszkańców, ewentualnych skutków działania rad seniorów, ich relacji z organami gminy, jak też podmiotami działającymi na rzecz osób starszych. Monografia ta jest efektem prac badawczych podjętych przez członków Stowarzyszenia Badań nad Źródłami i Funkcjami Prawa Fontes, do którego należą od roku 2013. Książka ta w całościowy sposób odnosi się do problematyki gminnych rad seniorów, stanowiąc novum badawcze, jak dotąd nie opracowane kompleksowo w piśmiennictwie prawa administracyjnego.

Niniejszy obszar badawczy zawiera problematykę władzy w samorządzie terytorialnym, co koresponduje z przedstawieniem zagadnień dotyczących demokracji bezpośredniej i pośredniej w gminie, powiecie i województwie. Kwestie te stały się przedmiotem analiz w następującym opracowaniu naukowym: M. Augustyniak, *Demokracja bezpośrednia i przedstawicielska w jednostkach samorządu terytorialnego w świetle zasady jawności oraz dostępu do informacji publicznej* (w:) *Dylematy współczesnej demokracji*, pod. red. Sylwester Wróbel, Wydawnictwo Adam

Marszałek, Toruń 2011, s. 348-364). Zagadnienia partycypacji społecznej były podnoszone przede mną również licznych artykułach, które prezentowały podstawy prawne, zakres podmiotowy i przedmiotowy danego mechanizmu uczestnictwa mieszkańców w ujęciu zarządzania wspólnotą samorządową z przedstawieniem wniosków i postulatów *de lege ferenda*: M. Augustyniak, *„Budżet partycypacyjny jako instrument uczestnictwa mieszkańców w sprawowaniu władzy na poziomie lokalnym wnioski i postulaty*, (w:) *Zastosowanie idei public governance w prawie administracyjnym*, (pod red. I. Niżnik-Dobosz, Difin SA, Warszawa 2014, s. 122-132; M. Augustyniak, *Inicjatywa uchwalodawcza mieszkańców jako forma partycypacji społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego wnioski de lege lata i postulaty de lege ferenda* (w:) *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, (pod red. B. Dolnicki, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2014, s. 359-378); M. Augustyniak, *Konsultacje społeczne jako forma partycypacji społecznej w samorządzie powiatowym*, (w:) *Samorząd powiatowy w Polsce. 15 lat doświadczeń (1999-2014)*, (pod red. M. Klimek, J. Czerw, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin 2015, s. 545-564); M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze gminy jako forma realizacji zasady subsydiarności - doświadczenia polskie i francuskie*, (w:) *Sposoby realizacji zadań publicznych*, (pod red. B. Dolnicki, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2017, s. 32-47).

W obszarze badań poświęconych zagadnieniom partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym egzegezie poddałam również takie zagadnienia jak rodzaje mechanizmów uczestnictwa mieszkańców, ich regulacje w ujęciu unormowań statutowych i kwestia ochrony praw poszczególnych uczestników mechanizmów partycypacyjnych (ustrojowoprawnych i finansowych). Analizy wyżej wskazanych zagadnień dokonałam w następujących artykułach: M. Augustyniak, *Dylematy partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym 25 lat doświadczeń. Wybrane zagadnienia dotyczące form o charakterze fakultatywnym*, (w:) *Prawne problemy samorządu terytorialnego z perspektywy 25-lecia jego funkcjonowania* (pod red. B. Jaworska-Dębska, R. Budzisz, C.H. Beck, Warszawa 2016, s. 67-78); M. Augustyniak, *Mechanizmy partycypacji społecznej w świetle regulacji statutowych - wnioski i postulaty*, (w:) *Partycypacja społeczna we współczesnym samorządzie terytorialnym*, (pod red. M. Gurdek, Wyższa Szkoła Humanitas, Sosnowiec 2016, s. 45-59); M. Augustyniak, *Ochrona praw uczestników partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym*, (w:) *Międzynarodowe standardy ochrony praw człowieka a doświadczenia polskie*, (pod red. J. Jaskiernia, K. Spryszak, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2016, s. 120-138).

Wskazać należy, iż w kręgu moich zainteresowań naukowych znalazła się również zasada subsydiarności, analizowana przede mną w kontekście instrumentów partycypacyjnych w samorządzie terytorialnym oraz zagadnienie demokratyzacji życia publicznego, ujęte w kontekście komisji wewnętrznych działających w organach stanowiących gmin, powiatów i województw i ich

funkcji konsultacyjnej: **M. Augustyniak**, *Realizacja zasady subsydiarności w prawie Unii Europejskiej na przykładzie partycypacji społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego*, (w:) *Europeizacja prawa administracyjnego i administracji publicznej*, (pod red. E. Wójcickiej, B. Przywory, Akademia im. J. Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2016, s. 245-263); **M. Augustyniak**, *Komisje w organach stanowiących gmin, powiatów i województw w Polsce i we Francji - rzecz o demokratyzacji życia publicznego. Wybrane zagadnienia*, (w:) *Ochrona praw człowieka w Polsce. Aksjologia-instytucje-nowe wyzwania-praktyka*, (pod red. J. Jaskiernia, K. Spryszak, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017, s. 66 -84).

Interesującym nurtem w zakresie prowadzonych przez mnie badań okazała się kwestia ustalenia dotychczasowego bilansu zysków i strat w kontekście uczestnika partycypacji społecznej. Poczynione ustalenia w tym zakresie znalazły swoje odzwierciedlenie w artykule: **M. Augustyniak**, *Uczestnik partycypacji społecznej w gminie bilans zysków i strat*, Wyd. Wolters Kluwer, Przegląd Prawa Publicznego 2015, Nr 7-8, s. 140 – 150.

Wspomnieć należy, iż dotychczasowe badania wykazały potrzebę sięgnięcia po materiał normatywny dotyczący regulacji instrumentów partycypacyjnych w obcym porządku prawnym, zwłaszcza tych funkcjonujących we francuskich wspólnotach terytorialnych. Francja została wybrana do badań porównawczych z uwagi na długi tradycje demokratyczne i ciekawe rozwiązania prawne przewidziane przez ustawodawcę francuskiego. Dlatego też w następnych artykułach zaprezentowałam wybrane zagadnienia dotyczące konsultacji społecznych w gminie w polskim i we francuskim porządku prawnym, co umożliwiło sformułowanie wniosków końcowych w zakresie badanej problematyki i postulatów *de lege ferenda* w artykule: **M. Augustyniak**, *Public consultations in municipal local government in Poland and France - the conclusions and proposals*, Przegląd Prawa Publicznego, 2017, Nr 9, (po recenzjach, artykuł przyjęty do druku). Ponadto przedstawiłam zagadnienia dotyczące ciał konsultacyjnych w jednostkach samorządu terytorialnego, wskazując na ich kontekst normatywny, substrat osobowy i zakres przedmiotowy w ujęciu porównawczoprawnym: **M. Augustyniak**, *Consultative bodies in the commune government in Poland and French Republic - a comparative perspective. Selected issues*, Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały, 2017, Nr 1, (po recenzjach, przyjęte do druku). Artykuły te zostały opublikowane w języku angielskim celem dotarcia do szerszego gremium osób zainteresowanych przedstawianą w nich problematyką badawczą.

Niniejszy obszar badawczy obejmuje również kwestie dotyczące pozorności praw obywatelskich w przestrzeni publicznej - rzecz o demokratyzacji życia publicznego w jednostkach samorządu terytorialnego. Ustawodawca i uchwałodawca lokalny tworzy formy partycypacji społecznej w samorządzie terytorialnym celem podzielenia się władzą z mieszkańcami wspólnoty, jednakże w istocie wyposaża te mechanizmy demokracji uczestniczącej jedynie w pewną ograniczoną

gamę zadań i kompetencji. Powstaje pytanie czy podział władzy między pierwotnym podmiotem władzy (suwerenem), a wtórnym (organami władzy publicznej) w jednostkach samorządu terytorialnego gwarantuje rzeczywisty udział obywateli w decydowaniu o ich własnych sprawach czy raczej można tu mówić o prawie iluzorycznym? Podjęłam próbę odpowiedzi na to pytanie w artykule: **M. Augustyniak, *Caractère illusoire des droits des citoyens dans l'espace public d'après l'exemple du conseil municipal des seniors et du budget participatif***, Przegląd Prawa Publicznego 2016, Nr 7-8, s. 191-199. Refleksje poczynione w przedmiotowym zakresie badawczym zostały przeze mnie przedstawione w wygłoszonym referacie M. Augustyniak, *Pozorność praw obywatelskich w przestrzeni publicznej, (Le phenomene de ralisation illusoire des droits et des libertes des citoyens dans l'espace public) na Międzynarodowej Konferencji Naukowej Critical Legal Conference (CLC) pt. „Law, Space and the Political”, panel pt. „Przestrzeń, polityczność i partycypacja obywatelska” (L'espace, le politique et la participation civique), w którym wystąpiłam również w roli moderator przedmiotowego panelu (Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 3-5 września 2015 r.)*.

3. Prawna regulacja ochrony bezpieczeństwa, w tym problematyka zarządzania kryzysowego w samorządzie terytorialnym (zagadnienia administracyjnoprawne)

W kręgu moich zainteresowań naukowych znajdują się również zagadnienia administracyjnoprawne dotyczące bezpieczeństwa i porządku publicznego w polskim porządku prawnym. W artykule **M. Augustyniak, *Crisis management in the commune*** (Przegląd Prawa Publicznego 2016, Nr 12, s. 103-114) przedstawiłam kwestię zarządzania kryzysowego w gminie, z uwzględnieniem jego pojęcia i podstaw prawnych. Omówiłam zakres podmiotowy i przedmiotowy zarządzania kryzysowego wraz ze wskazaniem poszczególnych zagrożeń i środków mających na celu zapobieżenie lub usunięcie ich skutków. W artykule zaprezentowałam poszczególne zadania monokratycznego organu wykonawczego gminy jako organu właściwego w sprawach zarządzania kryzysowego. Opracowanie przedstawia substrat osobowy i zakres zadań gminnego zespołu zarządzania kryzysowego, będącego organem pomocniczym wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zapewnianiu wykonywania zadań zarządzania kryzysowego. Analizie poddałam rozwiązania prawne w zakresie organizacji i funkcjonowania gminnego (miejskiego) centrum zarządzania kryzysowego. Omówienie wyżej wskazanych zagadnień miało na celu ocenę obowiązujących regulacji normatywnych oraz wysunięcie postulatów *de lege ferenda* badanej problematyki. Artykuł stanowi próbę odpowiedzi na pytanie czy dotychczasowe unormowania prawne w zakresie analizowanej problematyki gwarantują skuteczne wykonywanie zadań w sprawach zarządzania kryzysowego na poziomie gminy.

Zainteresowanie problematyką bezpieczeństwa publicznego zaowocowało opracowaniem przeze mnie 13 haseł ujętych w *Leksykonie Bezpieczeństwa. Wybrane pojęcia*, pod. red. K. Dziubińska-Wójcik, R. Niedźwiecki, W. Saletra, A. Zagórska, (Wydawca Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kielce 2016). Hasła te obejmują następujące zagadnienia prawne: *Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Ochrona osób i mienia, Ochrona przeciwpożarowa, Policja, Porządek publiczny, Przepisy porządkowe, Służba cywilna, Służba więzienna, Służba wojskowa, Straże, Środki przymusu bezpośredniego i broń palna, Żandarmeria wojskowa i wojskowe organy porządkowe.*

Moje zainteresowania problematyką bezpieczeństwa i porządku publicznego znalazły również swój wyraz w uczestnictwie w Międzynarodowej Konferencji Naukowej „*Bezpieczeństwo RP w wymiarze narodowym i międzynarodowym. Organizacja bezpieczeństwa społeczności lokalnych*”. Ponadto prowadziłam wykład z przedmiotu „*Organizacja ochrony bezpieczeństwa*” (na kierunku prawo) na Wydziale Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych KA, który umożliwił mi prezentację moich zainteresowań przedmiotową problematyką w procesie dydaktycznym. W roku 2015 recenzowałam artykuły nadesłane do publikacji na łamach czasopisma naukowego pn. „*Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka*”, poświęcone przedmiotowej problematyce.

Zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa i porządku publicznego z uwagi na swoją wagę i wciąż odczuwalny niedosyt piśmiennictwa administracyjnego w tym zakresie oraz potrzebę omówienia i wyjaśnienia problemów prawnych, jakie się rodzą w praktyce stosowania przedmiotowych przepisów, zamierzam poruszać w następnych swoich artykułach, badając wyżej wskazane zagadnienia również w ujęciu porównawczym.

Szczegółowa informacja dotycząca mojej aktywności organizacyjnej, dydaktycznej, eksperckiej, popularyzatorskiej została ujęta w **załączniku nr 5**.

Niniejszy autoreferat, będący realizacją wymagań zawartych w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, zawiera opis mojego wkładu naukowego w rozwój prawa administracyjnego, w tym w szczególności prawa samorządu terytorialnego.

